

Peter Staněk

Recenzia na publikáciu

Pavĺína Ivanová : Finančný sektor v kontexte humanizácie ekonomiky a spoločnosti

Ivanová, P.: The finance sector of the context of the humanization of the economy and society

Publikácia vyšla vo Vydavateľstve EKONÓM v Bratislave v roku 2015 v rozsahu 185 strán.

ISBN 978-80-225-4070-4.

Vydanie novej publikácie Ing. P. Ivanovej, PhD., venovanej fenoménu humanizácie v ekonomike a spoločnosti, možno hodnotiť ako dôležitý edičný počin. Ide nielen o prácu venovanú nesmierne dôležitému fenoménu, ale zároveň aj o rozpracovanie interdisciplinárneho prístupu k tomuto multidimenzionálnemu fenoménu. Publikácia je viac venovaná väzbe humanizácie a finančného sektora, ale autorka rozpracováva aj ďalšie fenomény (transformácia štátu, reformy a smerovanie EÚ, šedá a čierna ekonomika, či vývoj podnikateľského prostredia).

Autorka načrtáva nielen nové súvislosti a väzby (vo väzbe na globalizáciu a na vývoj po roku 2008), ale uvádza aj nové dimenzie tradičných ekonomických faktorov (finančné trhy, podnikateľské prostredie, či impakt technológií na obidve strany rovnice spotreba – výroba).

Veľmi pozitívne možno oceniť autorkin prístup osobitne v dvoch oblastiach, a to pokiaľ ide o EÚ a SR a o kritické zhodnotenie stratégie za roky 2014 – 2020. Nové chápanie ekonomiky a spoločnosti (časť 1) poukazuje na vznik a na vývoj kľúčových problémov súčasnosti. Vývojové procesy globalizácie, ale zároveň i vývoj rozvojových fenoménov, ako sú transnacionálne korporácie (ďalej TNK), outsourcing, offshoring, nové centrá ekonomického rozvoja alebo súčasný proces supraintegrácie (ďalej TTIP), vedú k potrebe prehodnotenia prístupov k tradičným ukazovateľom, ale i k potrebe definovania nových súvislostí.

Zároveň sa ukazuje, že i v niektorých strategických koncepciách („EÚ 2020“) existujú vnútorné rozpory a kontradikcie (ceny energií, spotreba a rast, inovácie ako motor rozvoja). Autorka kriticky zhodnocuje možné tendencie, ale poukazuje aj na vnútorné rozpory (rast zamestnanosti – ekonomický rast). Je zrejmé, že vzhľadom na pokračujúcu integráciu

Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Bratislava,

Derivat 2015, ISSN 1336-5711, 2/2015

(rozširovanie EÚ), ale i na globalizačné procesy i krízové javy, je nutné, aby štát prešiel procesom transformácie. Demografické zmeny – starnutie, vzdelanie, dlhodobá nezamestnanosť, infraštruktúra a ceny služieb, ale aj nové prístupy k šedej a k čiernej ekonomike budú vyžadovať rad zmien (od sociálnej politiky až po podporu podnikateľských subjektov).

Tieto procesy sa premietajú tak do zmien podnikateľského prostredia (kde kľúčom sa stáva odhadnuteľnosť jeho zmien), ako aj do celkovej zmeny stratégie jednotlivých štátov EÚ, ale i do celého smerovania EÚ ako celku. Vývoj po roku 2008 ukázal nielen potrebu zmeny prístupu k finančnému sektoru, ale i nutnosť zmien vo fiškálnej, v menovej oblasti. Zadlženosť obyvateľstva, podnikov, bánk, štátov vedie nielen k nutnosti riešiť dlhovú krízu členských krajín eurozóny, ale hľadať i nové cesty oživenia a návratu k ekonomickému rastu.

Kríza v roku 2008 sa začala hypotekárnou krízou. Autorka načrtáva nielen príčiny a dôsledky, ale aj možnosti nového prístupu k hypotekárnemu bankovníctvu ako zdroju možného nového rastu. Zároveň načrtáva nové smery fungovania hypotekárneho bankovníctva nie ako zdroja potenciálnych rizík, ale ako reálneho zdroja ekonomického rastu, plniaceho tak ekonomické, ako i humanizačné ciele.

Pozitívne sa žiada oceniť autorkin prístup práve v oblasti nového definovania humanizácie ako katalyzátora zmien, ale i hľadania novej cesty ďalšieho rozvoja ekonomiky a spoločnosti. Kríza v roku 2008 ukázala nielen krehkosť doterajšieho rastu, i novú úlohu príjmovej polarizácie obyvateľstva a jej vplyvu na globálnu spotrebu, na procesy optimalizácie produkčných kapacít, ale i krehkosť procesov virtualizácie finančného sektora. Odtrhnutie finančného sektora od vývoja reálnej ekonomiky (deriváty, pákový efekt), ale i vznik nových investorov (hedžové a suverénne fondy) radikálne zmenili nielen obraz investorov, ale viedli k novému prepojeniu štátneho a súkromného sektora cez finančné toky. Metamorfózy krízy (hypotekárna, dlhová, banková, kríza spotreby a produkčných kapacít) ukazujú, že dnešné krízové procesy nie sú obyčajnou krízou cyklického typu, ale že ide o nový druh systémovej krízy, vytvárajúci tak novú konfiguráciu krízových javov, ako aj potrebu nových prístupov a riešení. Stagnácia EÚ, krehké oživenie v USA, nárast problémov v Číne a v Ruskej federácii nie sú odrazom geopolitických stretov (sankcie), ale odrazom zmien fundamentálneho typu tak na národnej, ako i nadnárodnej úrovni. Námety, podnety a návrhy, ktoré autorka načrtáva v jednotlivých častiach, sú zaujímavým pohľadom na zložitú

dnešnú realitu ekonomiky tak na národnej, ako i na globálnej úrovni. Kľúčom je poznanie úlohy a významu humanizácie ako katalyzátora zmien a cesty na obnovenie rovnováhy. Obrovský rozmer morálneho hazardu (od bankovníctva po podnikovú sféru), nárast šedej a čiernej ekonomiky sú závažné symptómy systémovej krízy. Snahy riešiť problémy ďalšou reguláciou sú mylné. Možnou cestou je návrat k humanite ako kľúčovému východisku z dnešnej krízy ekonomickej i morálnej.

Publikácia vyšla vo Vydavateľstve EKONÓM v Bratislave v roku 2015 v rozsahu 185 strán. ISBN 978-80-225-4070-4.

prof. Ing. Peter STANĚK, PhD., Ekonomický ústav SAV, Šancová 56, 811 05 Bratislava 1